

Andrej Rubljov

Új filmek

Szélesvásznú szovjet film. Forgatókönyv: Andrej Tarkovszkij és Andrej Mihajlov-Koncsarovszkij. Rendezte: Andrej Tarkovszkij. Operatőr: Vajim Jusov. Főszerepben: Anatolij Szolovjov.

Életrajzfilm? Történelmi film? Különös ötvözetű e kettőnek Tarkovszkij szovjet rendező Andrej Rubljov című filmje. A XIV. és XV. század fordulóján élt nagy orosz ikonfestő életének, sorsának kapcsán a rendező óriási korfestőtablót rajzol elénk. A történelmet élteti át velünk egy vívódó, szenvedő, gondolkodó alkotóművész életének megidézésével. Széles, epikus áradású részletek váltják egymást véres csatajelenetekkel, a szerelmek éjszakájának finoman erotikus pillanataival, egy hangnemes műveleteinek pontos rajzával, emberi vívódásokat megidéző képsorokkal. Mindez szervesen beleágyazva az orosz táj sajátosan komor és megkapóan kedves,

emberpróbálóan kegyetlen és szeretetre méltóan poétikus világába. Orosz emberek sorakoznak Tarkovszkij tablóján: muzsikok, nagyhercegek, mesteremberek, szerzetesek, katonák. Külön tanulmányt érdemelne a film ritmusa, a rendező szimbolikus értékű és erejű jelrendszere. Olyan motívumok, mint például a vissza-visszatérő eső, sár, vagy éppen a tűz, mely hol várost fölégető erővel tombol, hol elgémberedett kezeket melegít, hol embereket tesz nyomorékká, hol bronzharangot hevít.

Andrej Rubljov, a szerzetes-ikonfestő életéről igen kevés dokumentum maradt az utókorra. E néhány köré rajzolták meg a forgatókönyvírók a különös sorsú, nagy művész alakját, sorsa köré az orosz történelem csatákkal terhes korszakának nagy tablóját. Érdekes és figyelemre méltó momentum, hogy a film cselekménye során Rubljovot csak mint ví-

vódó, kétségek közt gyötördő alkotót látjuk, mint a szó szoros értelmében ecsettel kezében festő művészt soha. S itt lesz értelme annak, hogy a film fekete-fehér képsora után színesre vált a rendező. A film utolsó képsorában fölragyognak Rubljov megmaradt alkotásai: freskótöredékek, ikonok. S feltárul művészetének megkülönböztető lényege, alkotásain a szentek ruháiban orosz típusok jelennek meg, nyírfaligetek, sztyeppék, nagy erdőségek idézik az orosz tájat, a ruhák kéken villódzó redőiben folyók, patakok színeire lelhetünk, és a művek életképrészleteiben ráismerhetünk a film előző képsoraiban látott jeleneteire.

Az alkotóművészet győzelme Rubljov életműve és Tarkovszkij filmje. Ezeknél a képsoroknál nyer értelmet a film indító sora, melyben az orosz muzsik-Dédalus re-pülni visz bennünket ismeretlen magasságokba.

T. L.

Csaltak, sikkasztottak

Lapunkban korábban megírtuk, hogy társadalmi tulajdon elleni csalás, hűtlen kezelés és vesztegetés bűntette miatt eljárást indított a rendőrség a letartóztatott Hollósi Imre 32 éves, Szeged, Vasasszentpéter utca 12. szám alatti lakos, a Szegedi Üvegipari Szövetkezet volt elnöke, valamint annak volt főkönyvelője, Somogyi Lászlóné 42 éves, Odessza, 18-as épület, A-lepcsőház alatti lakosok ellen. Ügyüket most tárgyalta a szegedi járásbíró. Mellettük a vádlottak padjára került Tószegi Györgyné Szeged, Ilona utca 7/B szám alatti lakos, egy rendbeli közokirat hamisítás, valamint tizenöt rendbeli magánoktrahamisítás vétségé miatt; Madaras Sándor Miskolc, Egresi Gábor utca 6. szám alatti lakosú programozó, folytatólagosan elkövetett vesztegetésért; Schreiter Béla üvegező, Szeged, Gyöngytrútk utca 32. szám alatti lakos sikkasztásért.

A Somogyi Lászlóné ellen emelt vád: különösen nagy kárt okozó, részben társtetteségben elkövetett sikkasztás, csalás, hűtlen kezelés és orgazdaság bűntette, valamint folytatólagosan és társtetteségben elkövetett vesztegetés vétsége. Hollósi Imre ellen különösen nagy kárt okozó, részben társtetteségben elkövetett sikkasztás, csalás, hűtlen kezelés és orgazdaság bűntette, valamint folytatólagosan és társtetteségben elkövetett vesztegetés bűntette volt a vád.

Somogyi és Hollósi 1971. áprilisában fiktív munkaszerződést kötöttek Tószeginél havi 1200 forintra, Tószeginé semmiféle munkát nem végzett a szövetkezetben, annak ellenére a munkabérgyűzést minden esetben aláírta, pénzt azonban nem vett fel. A számára kiutalt összeget Somogyi utasítására a pénztárosok külön borítékban kezelték, és abból olyasmikre fizettek, amelyeket egyéb anyagi fedezetből kellett volna kielégíteni. Ezzel a manipulációval 25 ezer forint kárt okoztak. Tószeginé „béréből” Somogyi elikkasztott 7 ezer 375 forintot, ezenkívül pedig még három tételben 8 ezer 50 forintot tett zsebre.

A sikeren felbuzdulva Somogyi és Hollósi 1972-ben megállapodtak egymással, hogy fiktív, nem létező nevekre munkabéreket számolnak el, ilyen módon 15 ezer forintot vettek fel és osztottak el egymás között,

A raktárossal és Somogyinévval összejátszva Hollósi ugyancsak fiktív névre kiállította négy darab autóköpenyt vásárolt a szövetkezetből, pottom 480 forintért. Az autóköpenyek tényleges értéke 2 ezer 105 forint volt.

Üvegvághatóhoz szükséges az üvegezővel silber-kerék, Hollósi akként állapodott meg Schreiter Béla üvegezővel, hogy két használt kereket ad egy darab új kerekért. Hollósi a szövetkezetnél összeszedte a használt kerekeket és cserealapon azokat átadta újjaként Schreiternek. Hollósi viszont az új kerekeket saját beszerzésének értéksítette szövetkezeténél, s elvisszajuttatásul felvett 2 ezer 720 forintot.

Somogyiné még 1969. tavaszán közölte a miskolci üvegyár értékesítési osztályának dolgozóival, Madaras Sándorral, hogy soron kívüli kiszolgálás ellenében premizálják. Madaras nem volt semmiféle munkaviszonyban a szövetkezetrel, számára mégis három alkalommal számfejtettek ezer-ezer forintot, s azt átadták neki. Somogyiné és Hollósi rácsaptak a szövetkezet előző főkönyvelőjének nyereség-részesedésére is, mert az nem jelentkezett érte. Tizenháromezer 473 forintot vettek fel, amelyet egymás közt elosztottak. Somogyiné és Hollósi 1969—1970—1971. években jogtalanul és fondorlatos módon, a közgyűlés félrevezetésével, a jegyzőkönyvek utólagos meghamisításával nyereségjutalmakat vettek fel. Somogyiné 68 ezer 500, Hollósi pedig 81 ezer 750 forintot tett zsebre. Összesen 243 ezer 116 forint kárt okoztak a társadalmi tulajdonban.

A szegedi járásbírósa a következő ítéletet hozta: Somogyi Lászlóné büntetése 5 évi szabadságvesztés, s 4 évi eltöltés a közügyektől. Hollósi Imre 4 év 6 hónap szabadságvesztést kapott, és 4 évre tiltották el a közügyektől. Tószeginé 6 ezer forint pénzbüntetést szabott ki a bíróság. Madaras Sándor büntetése 4 hónap szabadságvesztés, amelynek letöltését 2 évi próbaidőre függesztették, ugyanakkor kötelezték 2870 forint vagyoni előny megfizetésére. Schreiter Béla büntetése 8 hónap javító-nevelő munka,

15 százalékos bércsökkentéssel.

A szegedi járásbírósa Somogyinét és Hollósit kötelezte egyetemlegesen 177 ezer 353 forint megfizetésére és külön Somogyinét 10 ezer 375, Hollósit pedig 1925 forint visszafizetésére. Az ítéletet az ügyész tudomásul vette. Az elsőrendű vádlott és védője három nap gondolkodási időt tartott fenn. A másodrendű vádlott enyhítéssel fellebbezett, a harmad- és negyedrendű vádlott az ítélet tudomásul vette. Fenntartotta a bíróság Somogyiné és Hollósi előzetes letartóztatását.

L. F.

Zenei naptár

Folytatták a koncertet...

Ritka élményben volt része a zeneművészeti főiskola nagyertermét megtöltő közönségnek csütörtök este. A műsor hangszeres és énekari muzsikát válogatott magas színvonalon, gondos művészi előadásban, és olyan hatással, ami az évad egyik ünnepevé avatta a legnemesebb kamarazenét.

Kedves Tamás gordonkaművész és Delley József zongoraművész a zeneirodalom három kiemelkedő alkotásával, Brahms F-dúr, Debussy, és a nálunk most felfedezett cseh mester, Bohuslav Martinu harmadik gordonka-zongora szonátájával teremtett varázsos hangulatot, olyan feszültséget, amely az egész estére kihatótt. Brahms a Beethoven utáni romantikus világ egyik kiemelkedő remekével mutatta be a fejlődés útját, Debussy kései duónozóját a zenekari hangzás intim vetülete a hangszínek pazar színskálájával, Martinu opusza pedig hangvételében már a neoklasszikus Sztravinszkij és Prokofjev szomszédságából nőtt ki, a tételek csillogó-villogó hangzásbeli trükkjeivel és ritmusképleteivel. Kedves Tamás a hangszerével azonosult virtuóz, aki mindig a muzsika ka-

Védtelen gyerekek

A személygépkocsi vezetője nem vette észre a közelgő teherautót és szabálytalanul kikanyarodott a főútra, összeütköztek. A Polski Fiat kegyetlenül összetört. Az első ülésen egy fiatalasszony ült háromnapos kislányával. A gyermek másnap meghalt. A hátul ülő nagymamának szerencsére semmi baja nem történt.

Amikor a rendőrtiszt megkérdezte az édesanyát, hogy jutott eszébe, hogy az első ülésre telepedik a védetlen gyermekkel, az röviden azt felelte: a nagymama már elhelyezkedett hátul, nem akarták a fészkelődéssel zavarni.

Talán túlzásnak tartják, hogy egy kis koporsóval példálózva beszéljünk arról, hogy gyerekek az autóban kizárólag hátul szabad üljenek. Hiszen példálózhatnánk statisztikai adatokkal is, miszerint a legsúlyosabb sérüléseket mindig a vezető melletti ülésen helyet foglalók szenvedik, még a legártatlanabbnak tűnő koccsánál is. Nálunk még csak ajánlgatják, de nem kötelező például a biztosító öv használata, ami nagyon sok országban már elmaradhatatlan tartozéka a személyautóknak és számtalan országban a közúti közlekedés alapszabályainak egyik paragrafusára mondja ki azt is: az első ülésen gyermek nem tartózkodhat sem egyedül, sem felnőttel.

Sajnos, cseperedő gyerekeinket is elrontjuk, fegyelmeztelenné tesszük! Részint, mert ugyanazt sujkoljuk naponta: „Ne szaladj át az úttesten, nézzél körül, mielőtt lelépsz a járdáról! Ha piros van, várni kell, míg zöldre vált a lámpa”. — Az anyuka nyugodtan engedje 6—8 éves gyerekét is, ha ezeket reggelente elmondta, holott gondolkozunk csak: akár ha azt kérdezte volna tőle, van-e nála zsebkezdő, hiszen azt már épp úgy megosztotta a gyerek, hogy mindennap megkérdezi tőle. És mit lát az utcán? Átszaladgálnak a felnőttek is, aztán ötször-tízszor-hússzor csikorog mögöttük az autó fék-

je, de sikerül átszaladni, de megúszták, de megpróbálják legközelebb is. És a gyerek is megpróbálja és neki is sikerül néhányszor s neki bizony még nincs annyi ész a kis fejében, hogy végiggondolja: mi lesz, ha egyszer nem sikerül? Mert csak egyszer nem...

Okosan védjük gyermekünket, soha ne aludjon el bennünk a féltés! És igen is: inkább „ijesztgessük” és meséljünk el neki baleseteket, mert kevésbé ártalmas ez, mintha megszokottá válna a gépies figyelmeztetések. Nem lehetünk mindig mellettük, de ne hagyjuk őket védetlenül! És mint ahogy igaz, hogy nemcsak a család és az iskola, de az egész környezet nevel, úgy igaz, hogy sokkal nyugodtabbak lehetnének a szülők utazó, közlekedő gyermekeik felől, ha más is, ha minden felnőtt fegyelmeztet és rendszeresen közlekedne.

Hovatovább hajmeresztő csúcsforgalomban végigmenni autóval a Lenin körúton, vagy Szeged más forgalmas utcáin. Minden pil-

Szűke Mária

KÉPERNYŐ

Karola és kora

Karola: pesti jósnő, kicsit szélhámos, de értelmes, okos ember, aki megmondja a hozzá fordulóknak jóvendőjét, kibogozza összekuszálódott dolgait, használható tanácsokkal irányítja, befolyásolja életüket és cselekedeteiket. A kor: a harmincas-negyvenes évek háborúba rohanó, halálfejlémblém világá. Fedor Ágnes regénye — amely alapján készült a csütörtökön bemutatott tévéjáték — nem a jósnőről szól, bár ő a főszereplő. Karola kisasszony kávéházi fogadóórán felvonulnak a korabeli főváros jellegzetes figurái, hogy töredezett mondataiból és a jövőbe látó kisasszony lényegre törő véleményeiből összeállhasson a körkép a korról.

A tévéjáték előtt Mátrai Betegh Béla rajzolt összefoglaló, plasztikus képet erről a múltba tűnt világról, mintegy segítséget nyújtva a film lényegének megértéséhez. Erre a hasznos információt tartalmazó bevezetőre most különösképpen szükség volt, hiszen a regény összes epizódját nem lehetett az ötvenperces játékidőbe sűríteni. A történetek helyes kiválasztásá-

nak eredménye, hogy a néző is olyanok láthatta a kort és embereit, amilyenre Fedor Ágnes rajzolta. Az okos jósnő ironikus megjegyzései a páciensekkel folytatott párbeszédnek szellemes-csipkelődő hangja; ezeknek a polgárfiguráknak kemény ítéletet, ugyanakkor némi sajnálatot is tartalmazó, időnként mosolyt keltő ábrázolása — mindezek együtt egy mából visszatekintő írói álláspontot világítanak meg. Ennek lényege: az irónia és szatíra gyorsabban ölő fegyver, mint a komoly harag és felháborodás komor hangja. Az elmúlt nemszeretem világról egyértelmű, mégis árnyalt képet ad a groteszk ábrázolásmód.

A tévéjáték sikere nem kis részben a színészek jó munkájának eredménye. Béres Ilona vendége előtt marogabiztos, tekintélyt parancsoló, önmagának azonban egy pillanattig sem hazudó, fanyar és keserű humorú Karola kisasszonyt alakított. Galambos Erzsike, Némethy Ferencnek, Pálós Zsuzsának pedig villanásnyi idő alatt sikerült kitűnően jellemezni egy-egy jóslatra váró jellegzetes figurát.

S. E.

A Maros menti művésztelep kiállítása

1972 augusztusában második alkalommal népesült be Makón a Maros menti művésztelep. A művésztelep részt vevő képzőművészek alkotásaiból nyílt kiállítás vasárnap a makói múzeum erre az alkalomra átalakított helyiségeiben. A József Attila-émlékbizottság és múzeum rendezésében nyíltot látlat színvonalas és műfajilag gazdag anyagot mutat be. Az ország legkülönbözőbb részeiről jelentkező képzőművészek alkotásai között megtalálhatók a festmények, grafikai lapok, szobrok, batik-, intarzia-, üveg-, zománc- és kerámiamunkák. Külön öröm, hogy a látlat legszínvonalasabb alkotásai között szegedi képzőművészek munkáival találkozhatunk. A festmény-

anyagban szerepel többek között Cs. Pataj Mihály négy olaj-temperája, Dér István két festménye, Szűcs Árpád, Vinkler László, valamint Zöllei Mária alkotása. A grafikai anyag legszebb lapjai között találjuk Kovács Margit vegyes technikával készült munkáit, Vinkler László monotípiáit. A kiállítás Koszta-ermét Takács Győző makói grafikus kapta gondolatgazdag, szimbolikus monotípiáért, melyek közül kiemelkedik a Tél című lap. A Maros menti művésztelep makói kiállítása egyszerre bizonyítéka a művésztelep létjogosultságának, a képzőművészek színvonalas produkciójának és a művésztelep adta műfaji lehetőségek kihasználásának.

Számári Géza